

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

13 септември 2017 година *

„Преюдициално запитване — Прилагане на схеми за социална сигурност —
Работници мигранти — Определяне на приложимото законодателство — Регламент (ЕИО)
№ 1408/71 — Член 14, параграф 2, буква б), подточка i) — Лице, което е обичайно наето на
работа на територията на две или повече държави членки — Лице, което е наето в една държава
членка и упражнява част от дейността си в държавата членка на неговото пребиваване“

По дело C-570/15

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Hoge Raad der
Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) с акт от 30 октомври 2015 г., постъпил в Съда на
5 ноември 2015 г., в рамките на производство по дело

X

срещу

Staatssecretaris van Financiën,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen (докладчик), председател на състава, M. Vilaras, J. Malenovský,
M. Safjan и D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от
14 декември 2016 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за X, от A. B. Bongers, belastingadviseur,
- за нидерландското правителство, от M. Bulterman и M. Noort, в качеството на представители,
- за белгийското правителство, от M. Jacobs и L. Van den Broeck, в качеството на
представители,
- за чешкото правителство, от M. Smolek и J. Vlášil, в качеството на представители,

* Език на производството: нидерландски.

– за Европейската комисия, от D. Martin и M. van Beek, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 8 март 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 13, параграф 2, буква а) и на член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35), изменен с Регламент (ЕО) № 592/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. (ОВ L 177, 2008 г., стр. 1) (наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между X и Staatssecretaris van Financiën (държавен секретар по финансите, Нидерландия) относно акт за установяване на задължение за данък върху доходите и за социалноосигурителни вноски.

Правна уредба

- 3 Член 13 от Регламент № 1408/71 гласи:

„1. [При спазване на] членове 14в и 14е, лицата, за които се прилага настоящият регламент, са подчинени на законодателството само на една-единствена държава членка. Това законодателство се определя в съответствие с разпоредбите в настоящия дял.

2. [При спазване на] разпоредбите на членове от 14 до 17:

- а) лице, което е заето на работа на територията на една държава членка, е подчинено на законодателството на тази държава, дори и ако пребивава на територията на друга държава членка, или ако седалището или мястото на стопанска дейност на предприятието или лицето, което го е наело на работа, се намира на територията на друга държава членка;

[...]“.

- 4 Член 14 от този регламент предвижда:

„Разпоредбите на член 13, параграф 2, буква а) се прилагат при съблюдаване на следните изключения и обстоятелства:

[...]

2. Лице, което е обичайно заето на работа на територията на две или повече държави членки, е подчинено на законодателството, което се определя по следния начин:

[...]

- б) лице, различно от посоченото в буква а), е подчинено на:
- i) законодателството на държавата членка, в която пребивава, ако отчасти упражнява дейността си на тази територия, или ако работи за няколко предприятия или няколко работодатели, чиито седалища или места на стопанска дейност се намират на територията на различни държави членки;
  - ii) законодателството на държавата членка, на чиято територия се намира седалището или мястото на стопанска дейност на наелото го на работа предприятие или физическо лице, ако лицето не пребивава на територията на нито една от държавите членки, в които упражнява дейността си;

[...]“.

- 5 Член 14а, параграф 2 от посочения регламент има следната формулировка:

„[Л]ице, което обичайно упражнява самостоятелна трудова заетост на територията на две или повече държави членки, е подчинено на законодателството на държавата членка, на чиято територия пребивава, ако упражнява част от дейността си на територията на тази държава членка. [...]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 6 През 2009 г. X, пребиваващ в Белгия нидерландски гражданин, работи 1872 часа като акаунт мениджър и мениджър „Отношения с клиенти“ в областта на телекомуникациите за работодател, установен в Нидерландия.
- 7 От тези 1872 работни часа X работи 121 часа в Белгия, т.е. около 6,5 % от общия му брой работни часове през посочената година. От тях 17 часа са за посещения на клиенти, а 104 часа — за работа на X от вкъщи. Тези дейности не са извършвани съобразно определен работен план и трудовият договор не предвижда престирането на труд в Белгия.
- 8 Останалият труд за работодателя си през 2009 г., 1751 часа, X полага в Нидерландия — в офисите на предприятието или при потенциални клиенти.
- 9 Предмет на спора между X и държавния секретар по финансите е изчисляването на данъка върху доходите и на социалноосигурителните вноски за данъчната 2009 година.
- 10 По въззивната жалба срещу решението на Rechtbank Zeeland-West-Brabant (Районен съд Зеланд-Вест-Брабант, Нидерландия) Gerechtshof 's-Hertogenbosch (Апелативен съд Хертогенбош, Нидерландия) приема, че през 2009 г. X е работил само инцидентно в Белгия. Оттук той заключава, че този труд не бива да бъде вземан под внимание при определянето на приложимите разпоредби в областта на социалната сигурност и че съгласно член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71 за данъчната 2009 година приложимо е единствено нидерландското законодателство.
- 11 X подава касационна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция.
- 12 При тези обстоятелства Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„По какъв критерий/какви критерии трябва да се прецени кое законодателство Регламент № 1408/71 определя за приложимо в случая на работник с местожителство в Белгия, който през съответната година извършва в Нидерландия голямата част от дейностите си за своя нидерландски работодател и който наред с това извършва 6,5 % от тези дейности в Белгия —

вкъщи и при клиенти — при положение че в тази насока липсва установен модел и че работникът не е имал договори с работодателя си относно извършването на дейности в Белгия?“.

По преюдициалния въпрос

- 13 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент № 1408/71 трябва да се тълкува в смисъл, че лице като разглежданото по главното производство, което е наето на работа от установен на територията на една държава членка работодател и пребивава в друга държава членка, на територията на която през изминалата година е отработило 6,5 % от работните си часове по същото трудово правоотношение, без това да е било предварително съгласувано с работодателя му, трябва да се счита за обичайно наето на работа на територията на две държави членки по смисъла на тази разпоредба.
- 14 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда разпоредбите на дял II от Регламент № 1408/71, от които е част член 14, параграф 2, представляват пълна и единна система от съгласителни норми, чиято цел е работниците, които се движат в рамките на Европейския съюз, да бъдат подчинени на схемата за социална сигурност на една-единствена държава членка, така че да се избегнат припокриване на приложимите национални законодателства и усложненията, които могат да възникнат от това (решение от 4 октомври 2012 г., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, т. 29 и цитираната съдебна практика).
- 15 За целта член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71 прогласява принципа, че лице, което е наето на работа на територията на една държава членка, е подчинено на законодателството на тази държава дори и ако пребивава на територията на друга държава членка (вж. в този смисъл решение от 4 октомври 2012 г., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, т. 30).
- 16 Този принцип обаче е формулиран „[при спазване на] разпоредбите на членове от 14 до 17“ от Регламент № 1408/71. Всъщност в някои особени случаи простото прилагане на общото правило, посочено в член 13, параграф 2, буква а) от този регламент, би довело не до избягване, а напротив, до пораждаване както за работника, така и за работодателя и за социалноосигурителните органи на административни усложнения, които могат да попречат на упражняването на свободното движение на лицата, попадащи в приложното поле на този регламент (решение от 4 октомври 2012 г., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, т. 31).
- 17 Съгласно член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент № 1408/71 лице, което е обичайно наето на работа на територията на две или повече държави членки, е подчинено на законодателството на държавата членка, в която пребивава, ако отчасти упражнява дейността си на тази територия.
- 18 От последната разпоредба, която дерогира общото правило за привързване към държавата членка на заетост, следва, че за прилагането ѝ е необходимо съответното лице да е обичайно наето на работа на територията на две или повече държави членки.
- 19 Всъщност това изискване означава съответното лице обичайно да извършва значителни дейности на територията на две или повече държави членки (вж. по аналогия решение от 30 март 2000 г., *Banks и др.*, C-178/97, EU:C:2000:169, т. 25).

- 20 В тази насока фактът, че съответното лице работи просто инцидентно на територията на държава членка, не може да бъде отчетен за целите на прилагането на член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент № 1408/71.
- 21 За да се прецени дали дадено лице следва да се счита, че е обичайно наето на работа на територията на две или повече държави членки, или, напротив, са налице просто инцидентни дейности, разпределени на територията на няколко държави членки, е необходимо да се изходи по-специално от продължителността на периодите на дейност и от естеството на полагания труд като наето лице, така както те са определени в договорните документи — а и, при необходимост — от реално извършените дейности (вж. в този смисъл решения от 12 юли 1973 г., *Hakenberg*, 13/73, EU:C:1973:92, т. 20 и от 4 октомври 2012 г., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, т. 44).
- 22 По отношение на преценката дали извършваните на територията на две или повече държави членки дейности са обичайни и значителни, следва да се отбележи, че с решение от 16 февруари 1995 г., *Calle Grenzshop Andresen* (C-425/93, EU:C:1995:37) Съдът е постановил, че положението на работник, който пребивава в една държава членка и е нает от предприятие със седалище в друга държава членка и който в рамките на това трудово правоотношение извършва редовно — по десет часа седмично — част от своята дейност в държавата си членка на пребиваване, попада в обхвата на член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент № 1408/71.
- 23 Съдът е постановил също, че за самостоятелно заето лице, което извършва около половината от дейността си на територията на държавата си членка на пребиваване, а останалата половина — на територията на друга държава членка, трябва да се счита, че е обичайно наето на работа на територията на две или повече държави членки по смисъла на член 14а от Регламент № 1408/71 (вж. в този смисъл решение от 13 октомври 1993 г., *Zinnecker*, C-121/92, EU:C:1993:840, т. 15—18).
- 24 Видно от акта за преюдициално запитване, в настоящия случай процесният по главното производство трудов договор не предвижда X да полага труд на територията на държавата си членка на пребиваване. В допълнение, изглежда, през съответната година заинтересованото лице е отработило в тази държава членка, основно вкъщи, само около 6,5 % от общия си брой работни часове.
- 25 Ето защо няма как да се приеме, че лице като разглежданото по главното производство обичайно извършва значителни дейности на територията на държавата си членка на пребиваване.
- 26 Този извод е съгласуван със системата от стълкновителни норми, предвидена с разпоредбите на дял II от Регламент № 1408/71.
- 27 Както следва от член 13, параграф 2, буква а) от този регламент, всъщност общото правило за привързване към държавата членка на заетост трябва да се дерогира само в особени случаи, в които се оказва, че по-целесъобразна е друга привръзка.
- 28 Допускането приложимостта на член 14, параграф 2 от Регламент № 1408/71 да се обоснове с факта, че лице, което е отработило на територията на една държава членка само 6,5 % от общия си брой работни часове, отработени през определена година за установения му на територията на друга държава членка работодател, без това да е било предварително съгласувано с посочения работодател, би означавало — както отбелязва генералният адвокат в точка 29 от заключението си — от една страна, да се пренебрегне характерът на изключение на привързването към държавата членка на пребиваване и от друга, да се създаде риск от заобикаляне на стълкновителните норми, съдържащи се в дял II от този регламент.

- 29 С оглед на предходните съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент № 1408/71 трябва да се тълкува в смисъл, че лице като разглежданото по главното производство, което е наето на работа от установен на територията на една държава членка работодател и пребивава в друга държава членка, на територията на която през изминалата година е отработило 6,5% от работните си часове по същото трудово правоотношение, без това да е било предварително съгласувано с работодателя му, не трябва да се счита за обичайно наето на работа на територията на две държави членки по смисъла на тази разпоредба.

По съдебните разноски

- 30 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 14, параграф 2, буква б), подточка i) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г., изменен с Регламент (ЕО) № 592/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г., трябва да се тълкува в смисъл, че лице като разглежданото по главното производство, което е наето на работа от установен на територията на една държава членка работодател и пребивава в друга държава членка, на територията на която през изминалата година е отработило 6,5% от работните си часове по същото трудово правоотношение, без това да е било предварително съгласувано с работодателя му, не трябва да се счита за обичайно наето на работа на територията на две държави членки по смисъла на тази разпоредба.

Подписи